

weel ennam eest otsast peale hakkata, ja enne kui ma omma wannemate ello luggo rāgin, sellēaegsest luggust üllepea kõnneleda, sest noremad teie seast ei tea sedda weel mitte selgeste.

Teie köit ollete jubba kolmekümne aastasest sõast kuulnud, mis küll saddatuhhandetele ello otja teggi ja innimese werd poljo wallas, ja pealegi meie tallist isamaad kõrbe sarnatsels teggi. Keit se sündis usso-õppetuse pärrast. Sest se sõdda olli tõusnud, sest et kattoliki ussolised Ewangeliumi ussulisi kõrwaste tagga liusafid. Wihha waen olli mõllemil polel wägga suur. Wimaks kolmekümne aastase rio ja werrewallamise järrel sai rahho tehtud, Münsteri ja Osnabrūki linnas. Ja rahho-seaduses kinnitati et Ewangeliumi ussulistel piddi lubba ollema nisamma kui kattolikidelgi omma usso-õppetust mõda ellada ja Jummalatenistust piddada. Agga siin ja seal sai neile siiski pahhandust ja tülli tehtud, ja keigeennamiste watasid kattoliki Piiskoppid wastase ja wihhamelega teiste ussoliste peale, sedda nemmad Ketseriks nimmetasid. Et küll ka nendegi seas mõnni heldema süddamega innimene, ja tössine Issanda tener olli.

Üts kes omma waljuse ja kanguse läbbi kurwal wiijil kuulsaks sai olli Saltzburgi wallitsew Piiskop von Wirmian kes ühhe suure ossa omma keige parramaid allamaid omma hallastamata waljuse läbbi ommalt maalt wälja ajas. Mitme heldema Piiskoppi wallitjuse ajal olli rahwas sedda rahho-

seaduses kinnitud ussopriust keelmata maitsta sanud. Müüd kui Üllempiiskop Wirmian wallitsema tulli, andis temma kõrwaste käsko Eutteruse ussust ärratagganeda, wangipõlwe ja maast wäljalütkamisega ähwardades.

Ewangeliumi usso Würstid pallusid nende eest agga ilmaasjata. Taggaliusamine läks ni langetis et sel rahwal muud nou ei jänud kui Piiskoppi tahtmist tehha ehk naeste ja lastega pöggeneda; se sündis siis ka pärrast ni hulgaliste et küll peale 30,000 omma koddo mahha jätsid ja wõera madesse lätsid.

Üts suur ossa noudsid Preisi kuningga Pridik Willemi kaitsemist ja pallusid abbi. Se suur kuningas olli nisamma kui temma eelkäiad ja järrel tulliadki keige Ewangeliumi ussulistele Saksamaal üks armoline warjaja. Ja kui temma sai järrele kulanud et Saltzburgi pöggenejad mitte usso seggajad egga wastopanniad waid õiged Eutteruse usso ristiinnimesed ollid, lubbas temma neid omma male wastowõtta kui nemmad ka tuhhandete kaupa tulleffid. Taksis neile maad juhhatada, ja satis teerahha ja teejuhtisid ette.

Siis jätkis se waene waewatud rahwas omma wannemate maad mahha et küll rohke filmawee ja õhtamisega, lotes Jummalala peale ja sedda kuninglikko sonna Berlinis uskudes.

Ka firrikuid ja kolisid asjutas neile nende uus kuninglik wallitseja.